

Vrub levshio Biblioteka, Zygmunt 2

Krymnica

ŠALTINIS

Bielaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 17 (726).

Cena 10 ct.

VILNIA, 1. III. 1940 h.

Hod vydańnia X X II.

Padpiska na hod — 5 litau, na paŭhoda — 3 lity.
Zahranicu — ūdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct, za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinē g-vē 1—2,
tel. 28-32

Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

Bajavoje napružańnie

Nadychodzie viasna, a z joj i bolš spryjajučyja vajnie abstaviny. Praŭda, kamu treba vajavać, toj nie hladzić i na zimnu, a vajuje. Prykładam moža być Finlandyja i SSSR. Ale hetaja vajna tolki jak-by odprysk vajny ū Zach. Eŭropie, a tam doŭhija miesiacy faktyčna niama takoj vajny, jakoj treba było-b spadziavacca, a jość tolki byccam pastajannaja padhatoŭka da raščaj vajny.

Tak, siańnia treba ścierdzić, što dahetul tyja ūsie vajennyja padziei ū Zach. Eŭropie, jakija ūžo adbyvajucca davoli doŭha, heta sapraŭdy tolki padrychtoŭka da niečaha šmat bolšaha, hraźniejšaha i raščaha. Ab hetym možna sudzić z taho bajavoha napružańnia, jakoje siańnia, jak u Zach. Eŭropie, tak i ū inšych mnohich miascoch śvietu, zaznačajacca.

Voš-ža pryhladajučysia da siańniašniaha henaha bajavoha na śviecie napružańnia, treba ścierdzić nastupnaje. Toje, što siańnia dziejacca na zach.-eŭropejskim froncie, tłumačycca faktyčna što-raz bolšym vajennym napružańniem. Tam na kontynencie vajna zvyčajna prajaułajacca tolki zvyčajnymi miascovaha charakteru sutyčkami. A tak dziejacca zatym, što tam padrychtoŭka da vajny z abiedźviuch staron daviedzienu da krajnaści i što pa abiedźviuch staronach siły badaj roŭnyja i siły strašennyja. Dziela hetaha ni adna starana nia moža advažycca kinucca na pracjūnika, bo taki raščy šah moh-by skončycca ūzajemnym poŭnym žniščeńniem biaz nijakaha vyhryša ani adnej, ani druhoj starany. Hetym tłumačycca, što niama pavažnych nalotaŭ pavietranych eskadraŭ ani

z čyjej starany, bo heta ū vyniku raŭniałasia-b zrujnavanniu Parvža, Londynu i ahułam zrujnavanńiem usiej zachodniaj eŭropejskaj cyvilizacyi. Ū najvyšejšym bajavym ūzajemnym napružańni hetaja śviedamaść isnuje jašče i ścieraže abiedźvie starony ad raščych čynaŭ na kantynencie.

Ale, kažam, napiacćie bajovaje isnuje ū najvyšejšaj stupieni i musić niejak razładavacca. Ab miry pokulšto niama pavažnaj hutarki. Astajacca boj, ale bolš racyjanalny i raźličany na daŭžej. Ūsia ciažaść henaha bajavoha napiacćia siańnia pieranišiena na mora. Tam vajna i ūsie jaje žudasnyja paśledki z abiedźviuch staron davodziacca da krajnaści. Na mory abodva pracjūniki spadziavacca z saboj rašču i akančalna raspravicca.

Puščana tak-ža ū ruch usiej paraj vajna ekanamičnaja. Ab hetym śviedča z adnaho boku poŭnaja blokada morskich ślachou, kudoju ježdziac niamieckija karabli, a za toje z druhoaha boku — Niamieččyny z SSSR adbyvajacca što-raz ciaśniejšaje zblieźńie, jakoje niemcy starajucca vykarystać dla załatańnia svaich ekanamičnych niastačaŭ i adnačasna starajucca supolna z SSSR zavieści palityčnuju i ekanamičnuju roŭnavahu na ūschodzie Eŭropy, adsoŭvajučy adhetul Francyju i Anhliju.

Z hetaha možna sudzić, što bajavoje napružańnie pry hetkich abstavinach chutka nia spynicca. Vajna moža ciahnucca i hod, i dva, i bolejš.

Ale heta było-b mahčyma tolki tady, kali-b bajavoje napružańnie i dalej było-b zlokalizavanim u Za-

Uvaha zvaročvajecca na Turcyju

Ū mieru taho, jak vajenny front z Zachadu pierakidajacca na inšyja miascy, vočy ūsiaho śvietu zvaročvajucca na Turcyju, ci lepš skazać na ūzajemaadnosiny pamiž Turcyjaj i Savietami z adnaho boku i pamiž tej-ža Turcyjaj i Anhlijaj z Francyjjaj — z druhoaha boku.

Śviet pryvyk bačyć Turcyju ū sajuzie z Savietami, z katorymi jana padpisała dahavor ab pryježni jašče ū 1921 h. Saviety tady zabaviazalisia miž inš. nie narušać hranic Turcyi i ūstrymacca ad kamunistyčnaj prapahandy tam-ža. Dla tahačasnaj Turcyi heta była vialikaja zda-byča, tymbolš što Saviety byli pieršaj vialikaj dziaŭžavaj, jakaja pryznała novuju Turcyju. Praz cely rad hadou kožny krok Turcyi ū zahraničnaj palitycy staviŭsia ū parazumieńni z Savietami. Ale paźniej pryjšla žmiena.

Ū 1936 hodzie Turcyja, Anhlija, Francyja i Saviety padpisali ū Montreux umovu, na padstavie jakoj Saviety atrymouvali prava trymać na Čornym Mory najsiłniejšy flot. Ale na vypadak vajny Turcyi davałasia prava prapuskać praz Dardanelski praliŭ i flot francuski, jaki hetak moh-by dać pomać sajuznaj Rumynii.

Hetki stan tryvaŭ da vosieni 1939 h., kali Saviety zažadali

ad Turcyi, kab taja, prociŭ pa-stanovaŭ dahavoru ū Montreux, zusim zabaraniła francuskamu flotu prajaždžać praz Dardaneli. Ab heta žadańnie raźbilisia ūsie starańni zaklučyć dahavor ab nienapadańni, a z savieckatureckaj pryježni astalisia tolki korektnyja susiedzkija adnosiny.

Z hetaj pryčyny Turcyja apynulasia ū sfery ūplyvaŭ Anhlii i Francyi. Saviety, reč jasnaja, na heta nia mohuć hladzieć spa-kojna i, možna dumać, kali-b Turcyja prapušćila praz Dardaneli francuski flot, dyk hetyja adnosiny zavastrylisia-b jašče bolš. Niamieččyna stała-b pa staranie Savietau, a chiba nia była-b roŭnaduśnaj i Baŭharyja, jakoj ūsmičałasia-b mahčymaść parachavacca z Rumynijaj za Dobrudžu. Turcyja maje dobryja adnosiny z Rumynijaj i, nia chočačy vyklikać vaŭka z lesu, starajacca jaje z Baŭharyjjaj pamiryc.

Pazycyja Turcyi ūzmacoŭvujacca apošnim časam naviazańniem što-raz bližejšych znosi-naŭ z Italijaj. Dašy chod hetych ūzajemaadnosin zaleža ad taho, jak dalej buduć ūkladacca ūzajemaadnosiny Italii z Anhlijjaj i Francyjjaj z adnaho boku, i takija-ž ūzajemaadnosiny tej-ža Italii z Niamieččynaj.

Samaloty nad Paryžam i nad Berlinam

Aficyjalna paviedamlajuć, što 26 lutaha anhlickija samaloty zrabili raźviedku nad niamieckimi astravami Helgoland, nad niamieckim pabierežžam Paŭnočnaha (Niamieckaha) i Bałtyckaha moraŭ, a tak-ža nad paŭnočnaj Niamieččynaj. Ū hetym samym čaśie anhlickij samaloty vylatali na raźviedku nad Centralnaj Niamieččynaj

z inšych bazaŭ i dalacieli da Berlina. Ūsie hetyja samaloty viarnulisia celymi da svaich bazaŭ.

Hetaha samaha dnia a hadz. 20 min. 30 niamieckija samaloty pakazalisia nad vakolicami Paryža. Ab nijakich škodach z hetych nalotaŭ paviedamleńnie nie ūspaminaje.

chodniaj Eŭropie, kali-b bajavyja hranicy nia tolki na kontynencie, ale tak-ža i na mory astalisia tyja-ž, što i siańnia. Adnak možna zaŭvažyć, što pad hetym ūhladam moža nastupić žmiena; zasiah bajavych apercyyaŭ na śviecie moža znač-na razšyrycca. Tady sytuacyja vajennaja moža znač-na žmianicca i tady moža nastupić chutčejšaja raźviaz-

ka, chutčejš moža nastupić razładavańnie nahramadžanych bajavych varožych siłaŭ.

Znaki hetkaha pašyreńnia zasiahu bajavych operacyjaŭ: Finlandyja, Balkany, Turcyja, Zluč. Štaty Paŭn. Ameryki i tajomnaja akcyja francuskaha hienerala Weyganda na Blizkim Ūschodzie.

M. K.

ЦАРКВА І СЬВЯТЫ

Зьмяшчаючы гэты цікавы артыкул, не адгараджваемся ад магчымасьці выказаньня іншых думак у гэтай-жа справе. Таму артыкул гэты зьмяшчаем у „Вольнай Трыбуне”. — Рэд.

Раней на бачынах „Крыніцы” (№ 4, 5, 6, 12, 15 сёл.) было даказана, што беларусам без сваёй царквы, касьцёлу і школы немагчыма дасягнуць належнага рэлігійнага і дзяржаўна-патрыятычнага выхаваньня. Цяпер спынімся яшчэ на адной важнай рэчы, якая стварае вялікія перашкоды ў гэтым выхаваньні.

У Літве праваслаўная царква, сьвяткуючы ўсе сьвяты паводле старога стылю, гэтым самым аддзялілася ад дзяржавы, ад сваіх парафіянаў і ўсяго ўкладу і парадку дзяржаўнага, грамадзкага, культурнага, нацыянальнага і эканамічнага жыцьця. Царкоўныя сьвяты сталі даступнымі толькі самым служыцелям царквы, старцам, старушкам і наагул толькі тым праваслаўным, каторыя не абцяжаны ў сваім жыцьці ніякімі абавязкамі і працамі, і могуць хадзіць у царкву хоць кожны дзень. Усім-жа, хто служыць, працуе ці вучыцца, гэтых сьвятаў няма, акром толькі нядзеляў. Існуе, праўда, закон, каторы пазваляе праваслаўным у свае вялікія сьвяты звальняцца ад службы і вучэньня. Але гэтай палёгкай ні службоўцы, ні работнікі, ні вучні не карыстаюцца, бо гэты прывілей у канцы канцоў стварае службовыя труднасьці, прыносіць матарыяльныя страты і абцяжаны працай. Службовец змушаны нагнаць сваю пра-

цу, нявыкананую з прычыны сьвята, падзенны работнік пазбываецца заробтку, а вучань мусіць выканаць прапушчаныя лекцыі і г. п. Сельскім гаспадаром яшчэ горш. У часе каталіцкіх, агульна-дзяржаўных, сьвят гаспадары ня маюць права публічна працаваць, дык змушаны „сьвяткаваць”, г. зн., нічога не рабіць ні ў полі, ні каля дамовай гаспадаркі. Калі-ж ён будзе яшчэ раз сьвяткаваць свае царкоўныя праваслаўныя сьвяты, дык гэтым ужо робіць вялікі ўбытак гаспадарцы: сьвяткуючы можа прапусьціць пагодныя дні для пасеву, касьбы, сушкі і звозкі сена і збожа. Убыткі падвойныя сьвяты ў гандлёвых і іншых эканамічных прадпрыемствах. Дык і няма дзіва, што ў дні праваслаўных сьвят у Літве ў царкву ідуць або старыя, ужо няздольныя да працы, парафіяне, або тыя, хто ня мае працы ці можа без яе пражыць. А гэтых парафіян у кожнай царкве зусім мала набіраецца, і царквы ў сьвяты выглядаюць блізка пустымі.

Між тым у Латвіі, напрыклад, дзе праваслаўныя сьвяткуюць свае сьвяты разам з большасьцю ўсіх хрысьціян, у царквах народу ў гэтыя сьвяты бывае поўна — паўнюсенька. А ў нас дык нават харыстыя ня могуць сабрацца, бо мусяць ісьці на працу. Калі-ж хто і адарвецца ад штодзеннай працы і службо-

Біеларускі Центр у Літве

ў нядзелу 3-га сакавіка 1940 году ў залі III-аг Дзяржаўнай Гімнэзіі (Дамініканская 3) і адзіц

KANCERT BIEŁARUSKAJ PIEŚNI

u vykanañni

МІАШАНАА CHORU пад кір. Піотры Родзевіча і ЖАНОСКААА CHORU пад кір. Оліі Фіодаравай

U mižčasie mgr. J. ŠUTOVIČ Šlachi Biełaruskaj Litaratury

Bilety pa canie ad 0.50 da 3.00 litaў zahadzja dastać možna ў Biełaruskaj. Gімнэзіі (Дамініканская 3) і ў рэдакцыі „Крыніцы” (Завальна 1, тэл. 28-32)

Pačatak a hadz 18-aj

Dachod z Kancertu praznačajecca na biełaruskija kulturnyja mety.

вых абавязкаў і забяжыць у царкву, дык усё роўна ня можа мець сьвяточнага і маліцвеннага настрою, бо ня можа адарвацца ад думак і хлапотаў аб пакінутай працы і іншых буднішніх клопатах. А гэта ўжо будзе не малітва, а толькі прывычная фармальнасьць.

Ня маючы-ж магчымасьці „як трэба” адсьвяткаваць такія вялікія сьвяты, як Каляды, Вялікдзень і Сёмуха, людзі бяз увагі адносяцца да меншых сьвят і самай нядзелі. Гэткім чынам у душах вернікаў зараджаецца непашана да царкоўных сьвят.

З другой стараны, калі праваслаўныя беларусы „павінны” сьвяткаваць свае сьвяты ў іншыя дні, чым большасьць насяленьня ў дзяржаве, дык гэтым самым у душах праваслаўных зараджаюцца шкодныя пачуцьці, што яны нейкія чужыя ў дзяржаве — „не свае.” А па-

шыраньне такіх пачуцьцяў прэрэчыць констытуцыю, вымагаючай патрыятычнага выхаваньня грамадзян рэспублікі.

З усяго сказанага робім вывад, што сьвяткаваньне праваслаўных царкоўных сьвят паводле старога стылю прыводзіць да наступных вынікаў: адвучае вернікаў ад царквы, ад пашаны да сваіх сьвятаў і разам з тым да сваёй веры, нішчыць прыгожыя народныя сьвяточныя традыцыі, звычаі і абрады, прышчапляе праваслаўным шкоднае для цэласьці рэспублікі пачуцьцё сэпаратызму (адасобленасьці) і ў канцы канцоў дае матарыяльныя страты самому-ж праваслаўнаму духавенству.

Дык ці ня час ужо праваслаўнай царкоўнай іерархіі ў Літве пайсьці за добрым прыкладам іншых царкваў і ўстанавіць праваслаўныя сьвяты паводле новага стылю?

Рэлігійны Беларус

Astranamičny felieton

Samalotam na miesiac

Laniva plyli doŭhija vieraśniovyja nočy. Bielym rešatam kačaŭsia miesiac paciomnym palatnie nieba. Kruk siadzieŭ prad budkaj i pazirajučy na miesiac dzika vyŭ. Son palochlivaju kurapatkaju zryvaŭsia z vačeŭ. Viedźma-biazoŭnica pjaŭkaju ŭpivalasia ŭ haŭvu. Minuty stavalisia hadzinami. Tady vychodziŭ ja z chaty, lajaŭ Kruka, katory sa stydam chavaŭsia ŭ budku. Nastupaŭ supakoj, cišynia. Było čuvać, jak šumieli zory i hdzieś daloka pieraklikalisia spoźnienyja žoravy. Takoj paroj dumy i latucienŭi ahortavali čaŭavieka. Kinuŭšy vočy na miesiac, užo nia možna było ich adarvać. Niejkaja hipnotyčnaja siła splyvala z jaho ŭ haŭvu cisnuŭsia šmat pytaŭniaŭ. Ci isnujuć tam ludzi? raśliny? Kab adkazać na heta pytaŭnie, mozah pačynaje intensyŭna pracavać. Paŭstajuć roznyja kambinacyi i hienijalnyja hipatezy (dahadki) — słovam, emanacija mazhovaŭ je kary. Ale što-ž značać dumki, choć i hienijalnyja, ale nie abapiortyja na eksperymentach?

* * *

Pa kolki dniach vurčeŭ najnaviejšaje konstrukcyi Messerschmidt 87 (z pryčyny vajennaje tajnicy ŭstrymoŭvajusia ad bližejšaha apisaŭnia mašyny) — robiacy pa

400 kl. na minutu. Lacieŭ na miesiac. Moj supolnik padaroży, astranom See, tumačyŭ mnie hipotezy ab pachodžaŭni miesiaca. Najbolš papularnaja ŭ navucy hipoteza, katoruju i jon padtrymoŭvaje, čvierdzić, što miesiac pryciahnuŭ ziamla 12.000 ci 13.000 hadoŭ tamu nazad. Dakazvajučy, paklikajecca na plamiony ŭ Afrycy, jakija kališ nia znali miesiaca.

Druhaja hipoteza kaža, što miesiac paŭstaŭ iz spalučennia dvuch meteoraŭ. Treciaja, tumača moŭ astranom, uvažaje ziamlu i miesiac za ravieśnikaŭ.

Pa 16 hadzinach šalonaj padaroży, naš Messerschmidt 87, zrabiŭšy paru elipsaŭ (spluščanych kruhoŭ), spuściŭsia na skalistuju palanku miesiaca. Byli my na miescy našaje navukovaje ekskursyi. Sny moŭladaŭci realizavalisia. Serca biŭ moŭlatam. Vychodzim z samalotu. Niašmiela stavim pieršyja kroki. Razhladajemsia. Ŭsiudy absalutnaja cišynia-supakoj i straŭnaja pustynia. Pad nahami skaŭa i kamień. Iŭci vielmi lohka dziela taho, što siła pryciahvaŭnia miesiaca mienšaja, čymsia takaja-ž siła ziamli. Naprykład maja vaha asabistaja 90 klg. na ziamielnym hlobie, — tut lež daciahnula 15 klg.

Paziraju ŭ haru. Dzivaŭ Nieba tut čornaje. Čamu? Praŭ. Seč pajaśniaje heta žyvišča tym, što tut niam pavietra. Zory jačej mihaciać na čornym niebie. Ziamla z miesiaca vyhladaje, jak koŭa ad kalosaŭ i šviecić žoŭta-sinie-čyrvonym šviate-

lom. Idziom dalej. Navakoŭ bačym šmat hlybokich jamaŭ (krateraŭ). Niekatoryja kraterы byli tak vialikija, što mahlo-b u sabie pamiaścić Vilniu, Kaŭnas, Ryhu i Maskvu razam spalučyŭšy. Vialikšyja kraterы majuć na t svaje nazovy. Ahuŭlam značniejšych jamaŭ i kaldobinaŭ naličajecca tut da 60.000. Pachodžaŭnie miesiačnych krateraŭ, zdajecca, takaje samaŭe, jak i ziamielnych. Čas ad času prachodzim praz vahromnistyja, skalistyja ploščy, katoryja, nia viedaju čamu, moŭ siabrá nazyvaŭ morami. Husta ciahnulisia lanchuhi hor. Haračynia tut niemahčymaja. Termometr pakazvaje kala 120° Celsija. Vady i pavietra na miesiacy i na lakarstva nia znojdzieš. Nočču temperatura abnižajecca da — 100° C. Ŭ našaj vandroŭcy pa miesiacy nihdzie nie zaŭvažyli my śladoŭ žyčcia — na t i moch tut nie raście. Paetyčna-cudoŭny miesiac, — šviateč ludziam u ciomnaj nočy, — akazaŭsia pustyniaju, miortvaju skaŭoj. Čto nia viera — niachaj spraŭdzić!

Pa karotkim prabyvaŭni treba było viartacca, bo užo i zapasy „bóčku” kančalisia. Ŭlučajem mator. Zavurčeŭ Messerschmidt 87. Čutka znachodzimsia na ziamli. Poznym viečaram viartajusia da chaty na Ŭžupio g vė.

Na spatkaŭnie vybieh Kručok. Lašyŭsia i z radaŭci kručiŭ chvastom. Nočču siedziačy prad budkaj dzika vyŭ, pazirajučy na miesiac. A. Kumša

1-šy niadzielnik Biełaruskaha Centru u Vilni

U min. niadzielu, u zali Biełaruskaj Džiaržaŭnaj Himnazii, Daminikanskaja vul. 35, jak užo paviadamlasja, adbyŭsia 1-šy niadzielnik Biełaruskaha Centru u Litvie. Ab koncertnaj čaści hetaha niadzielnika našy čytačy užo viedajuć. Tut chočam spoŭnić abiacanaje, i paznajomić čytača iz žmiejstam tam-ža čytaŭ lejkyi ks. Ad. Stankieviča na temu „Mahčymašci biełaruskaj kulturnaj pracy u Litvie.“

U ūstupnym słowie prelehient zaznačyŭ tradyciju biełaruskich niadzielnikaŭ, jakija Biełaruskaja Chryść. Zlučnašć u paru 2-j rasiejckaj revalucyi viała u Miensku, a Biełaruskaj Instytut Haspadarki i Kultury u 1935-36 h. h. — u Vilni. Biełaruskaj Centr, dziakujučy dazvolu Litoŭskaha ūradu, uznaŭlaje niadzielniki nanava. Meta hetych niadzielnikaŭ — ušviedamlačca ab značeńni arhanizacyi i pracavac nad saboj sposabam samaašviety. Na pačatak, temy niadzielnicznych lekcyjaŭ z kanišnašci buduć adna ad druhoj niezaležnyja, z saboj nie paviazanyja. Na budućyniu adnak ašvietnaja akcyja niadzielnikaŭ maje pryniać usystematyzavanuju formu Narodnaha Ūniversytetu.

Na takuju pracu biełarusy u Litvie majuć mahčymašci subiektyŭnyja i objektyŭnyja. Da mahčymašciaŭ subiektyŭnych prelehient zaličaje: 1) fakt isnavanńia u Litvie biełaruskaj nacyjanalnaj mienšašci, padzielenaj, praŭda, u sensie relihijnym, ale adzinaj u sensie nacyjanalnym; 2) fakt isnavanńia takich asiarodkaŭ biełaruskaha žyćcia, jak Biel. Centr, Biełaruskaje Navukovaje T-va (z Muzejam), Biełaruskaja drukarnia, 2 kniharni, hažeta, školy, dva biełaruskija chory; 3) karystacca z svaich nacyjanalnych dastatkaŭ biełarusy tak-ža majuć achvotu i volu, vykazanaŭ navat Biarezaj, zsyłkami, vastrohami.

Da mahčymašciaŭ objektyŭnych prelehient zaličaje pastanovy Litoŭskaje konstytucyi, paragrafy 7, 18, 127 — i inšyja zakony, napr. školnyja. A z karotkaj praktyki užo viedama, što ličviny prytrymoŭvajucca točna zakonaŭ.

Z usiaho hetaha vysnavak, što treba arhanizavacca u Biel. Centry i karysać z ahułna-ašvietnych lekcyjaŭ. Hetak budzie uzbahačvacca sami ūviedu, a švietly hramadzianin — hetaha bahaćcie Kraju i Džiaržavy.

Niadzielnik zakončyŭ karotkaj pramovaj inž. A. Klimovič, dziakujučy ad imia Centru ūsim za prysutnašć, a prelehientu, choru i jahonamu dyryhientu P. Rodzieviču — za pracu. Ūsie ž prysutnyja razvjšlisja z čviordym i

Z hazet

Što było-b,
kali-b udałosia?

Na heta pytańnie, jakaje adnosicca da polskich paŭstańniaŭ z 1831 i 1863 h., nieznarok daje adkaz „Vilniaus Balsas“ (№40). Razvažajučy heta pytańnie u adnosinach da Litvy, uspominienaja hazeta dasłoŭna piša tak:

Što supolnaha z Litvoj majuć paŭstańni 1831 i 1863 h. Skažam sabie adkryta, što kali-b hetyja paŭstańni ūdalisia, dyk pańščyna tryvała-b značna daŭžej i što horš — uznoŭ uplutałi-b nas u zmoru unii (palityčnaj, na ūzor unii Lublinskaj — Br.). Abodva paŭstańni byli spravaj polskich abšarnikaŭ i tamu narod litoŭski trymaŭsia ad ich zдалok“...

Hetak dumaje „Vilniaus Balsas“.

Čaho bajalisia
i što chacieli-b rabić?

Ab hetym vialiki artykul zachodzim u litoŭskaj narodnickaj hazecie „Lietuvos Žinios“. Havoračy ab kirunkach, jakich treba było-b trymacca u Vilensčynie litoŭskim ūladam dzieła akančalnaha zdabyćcia hetaha abšaru dla litoŭskašci, aŭtor miž inš. kaža:

„Vilenskija ličviny za časou polskich nia mała mieli strachu, što polski ūrad moža prystupić da papravy žyćcia (padniaćcia žyćciova ha roŭnia) sielanina i hetkim spāsabam pieraciahvac jako na svoj bok. Ciapier užo hety strach minuŭ. Ciapier litoŭski ūrad pavinien bračca za takuju pracu, jakaja padajmała-b kraj u sensie ekaničnym. Sialanie z Vilensčyny musiac pačuć, što praŭdzivaj ichniaj džiaržavaj jość Litva, a narod litoŭski — ichnim pniom, ad katoraha jany byli adarvanyja čužoj dla Litvy i sialanstva silaj. Kab chutka možna bylo hetaha dasiahnuć, treba vioskuciahivac u žyćcio ahułnadžiaržaŭnaje i u mieru mahčymašci prystasoŭvac jejnaje žyćcio da roŭni žyćcia vioskilitoŭskaj“.

Br.

šcyrym pažadaniem, kab pačataja praća dalej pamysna razvivalašja, kab ros i daskanaliŭsia novasarhanizavany Chor Biełaruskaha Centru.

Nastupny niadzielnik u niadzielu 3 sakavika a haždz. 18 aj. Padrobnasći — u abviestcy na inšym miescy „Krynicy“ i u afišach na vulicy.

A. K.

Biełarusy a nie rasiejcy

U dzień 22-ich uhodkaŭ niezaležnašci Litvy, jak užo ahułna viedama, u šviate-Duchavym Manastyry adbylosia ūračystaje nabaženstva. Ab hetym nabaženstvie vilenskaja presa u spravazdačach napisala toje, što ūsie prysutnyja bačyli, h. zn., što nabaženstva heta arhanizavali biełarusy. Hetak pisala „Krynica“, hetak pisala „Gazeta Codzienna“. Kamušci adnak heta praŭda reža vočy, bo voš u „Gazecie Codz.“ (№ 44) žjavilasja „paprŭka“ pryslanaja z Litoŭskaj Eparchijalnaj Ūpravy, u jakoj skazana, što nabaženstva laždzila hramadzianstva rasiejckaje, dy što „ad biełaruskich arhanizacyj u hetaj sprave nihto da adpaviedraŭ Ūlady zusim nie zvaročvaušia“.

Vot ža u imia praŭdy treba šćvierdzić jašče raz, što ab nabaženstvie štaralisia i arhanizavali jako biełarusy. Najlepšym dokazam hetaha žaŭlajucca sam charakter nabaženstva i biełaruskaja propavieď, jakuju padčas nabaženstva skazaŭ šviaščennik Al. Koŭš, biełarus. Heta pačvierdzić kožny, chto na ūspominienym nabaženstvie byŭ prysutnym. Ci-ž rasiejcy, kali-b byli haspadarami hetaha nabaženstva, ciapieli-b jahony nierasiejcki charakter? Bolš jak peŭna, što ūsie bylo-b parasiejcku. Heta ž jasna!

Dyk našto-ž tady plot haždzic? B. C.

Sioletni „K a z i u k“

Sioletni „Kaziuk“ — kirmaš u Vilni, u paraŭnanii z takimi-ž kirmašami papiarednich hađu, maje mieć vyhlad inšy, bolš adpaviedni charakteru kraju, jahonnych žycharaŭ i patrebaŭ. Miž inš. na kirmašy maje być sarhanizavany i biełaruskaj paviljon, u jakim buduć losavacca roznyja cennyja fanty. Sam strahan i loteryju, arhanizujuć vučni Vilenskaj Biel. Himnazii, himnazija tak-ža pryjmaje i roznyja padarki na fanty.

Vilenski radyjofon na „Kaziuka“ pryhataŭlaje specyjalnuju prahramu. Pradbačacca u joj i numary biełaruskija, pavažniejšyja i viesialejšyja. Vystupić Chor Biełaruskaha Centru, buduć biełaruskija referaty, hutarki, deklamacyi. Nia možam siahoŭnia padać jašče točna haždziny i minuty hetych vystupleńniaŭ: jany jašče nie ūstanoŭleny. Peŭnym jość tolki, što pačnucca jany užo u niadzielu i buduć nadavacca praz uvieš čas tryvanńia kirmaša.

Adnym słovam, kožny biełarus, budućy na kirmašy, nia moža abminuć biełaruskaha strahana, a toj z biełarusaŭ, chto maje u siabie radio, chaj slučaje biełaruskich radiopieradačaŭ. Akramia tahobiełaruskija, jak i ūslakija inšyja radiopieradačy, možna budzie slučać pry megafonach, husta razviešanych na Vilenskich vulicach i plačoch.

N. N.

Haspadarskija reformy

Ministr Ziemlarobstva u hutarcy z pradstaŭnikami presy 27.11.40 zakranuŭ šmat staron haspadarskaha žyćcia Litvy, jakija u niedalokaj budućyni majuć być žmienieny.

U pieršuju čarhu zreformavanaj maje być Ziemlarobskaja Palata, jakaja ad samaha pačatku svajno isnavanńia (1926h.) składajucca z 57 pradstaŭnikaŭ. Praktyka pakazala, što instytucija heta u dahetulašnim składzie maje mały kantakt z masaj ziemlarobaŭ. Z nakazu Ministra, specyjalnaja komisija razhladała hetu spravu i pastanavila, što treba zasnavać ziemlarobskija prafesyjanalnyja i kulturnyja arhanizacyi, jakija i buduć pasylać pradstaŭnikaŭ u Ziemlarobskuju Palatu.

Rybałoŭstva u Litvie maje tak-ža vialikaje značeńnie, bo razam z Vilensčynaj jość ciapier u Litvie aŭ 73 tys. ha vođaŭ kaziŭnych i 27 tys. ha vođaŭ pryvatnych. Hažavaja pradukcyja ryb pradbačycca na paŭtara mljona kilohramaŭ. Prajekt zakon, jaki užo pieraslany u Radu Ministraŭ na začvierdžanńie, pradbačvaje manapolnuju akcyjnuju supalku „Žuvys“ (ryba), jakaja budzie zajmacca nia tolki loŭlaj i handlem ryb, ale tak-ža palepšanńiem rybnaj haspadarki.

„Maistas“ — ža maje dostać manapol na eksport zahranicu kŭniaŭ. Unutrany handel kaniami astaniecca i dalej u rukach pryvatnych.

Zakon ab ziamielnaj reformie tak-ža budzie žmienieny. Prajekt žmienaŭ užo pieraslany u Radu Ministraŭ. Z raŭniaj viasnoj pačniecca parcelacyja dvarou; pryhataваны da hetaj pracy užo 60 kamornikaŭ (ziemlamieraŭ).

Vajna štoraz bolš dajecca adčuć i neŭtralnym krainam. Adčuŭvaje heta i Litva i tamu ūšled za pavyšeńniem cenaŭ na vyraby pramyslovyja, pryjšlosia pavyšć i ceny na pradukty ziemlarobskaj haspadarki. Nia daŭna na 20 prac. padniaty ceny na vyraby malačarskija, a ad 26.11 na tyja-ž 20 prac. padniaty ceny i na niekatoryja vyraby miasnyja (šviniņa, bekony).

Ūrešcie nabaleŭšaja sprava mineralnaha apału (topliŭa), davožakoha z zahranicy ciapier velmi trudny. Dzieła hetaha na apał velmi mnoha dždie dreva. Samo Ministerstva Ziemlarobstva ad vosieni da 1 lutaha siol. pradało aŭ 1.200.000 kub. mtr. takoha dreva. Kali tak tryvać budzie dalej, dyk dreva pojdzie na apał i u fabryki, i na čyhunkul. U prajekcie jość usilenaŭja pradukcyja torfu, a dla niezamožnych slajoŭ nasielnictva — karčy i roznyja lesnyja adpadki, pa canie 50 cnt. za kub. mtr.

U suvjaži z pavyšeńniem cenaŭ topliŭa na patreby čyhunki, ad 1.11.11. prajektujucca pavyšeńnie čyhunačnaj pasažyrskaj i tavnaj taryfy da 20 prac.

m. m.

— Bielarusy — UVAHA! —

kk.

Rozam 334.45

HRAMADZIANIE: Prysyłajcie
adrasy swaich znajomych, kab
i jany mabli atrymać probny
numar „Krynicy“.